

Asia: VN/32318/2023

Kansallinen mineraalistrategia

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

Suomen Malmijalostus Oy:n lausunto

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/32318/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön esitys Kansalliseksi Mineraalistrategiaksi

Suomen Malmijalostus Oy kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä päivitetyn Kansalliseksi Mineraali-strategiaksi.

Suomen Malmijalostus Oy on valtion erityistehtäväyhtiö, jonka perustehtävänä on maksimoida suomalaisten mineraalien arvo vastuullisesti. Huolehdimme valtion kaivosomistuksista ja kehitämme kotimaista akkuarvoketjua. Työmme kautta olemme osaltamme viemässä Eurooppaa kohti sähköistä liikumista sekä kestävämpää tulevaisuutta. Suomen Malmijalostus Oy pitääkin hallituksen esitystä kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten hankkeiden etusijasta odotettuna.

Suomen Malmijalostuksen lähtökohta aiheeseen

Näemme ensiarvoisen tärkeänä, että mineraaliklusteri ja siihen liittyvä liiketoiminta tunnustetaan ja nostetaan strategiseksi painopisteeksi Suomelle. Tämän näemme lähtökohtana strategian päivitykselle ja tämä ajatus kantaakin läpi esityksen. Suomen Malmijalostuksen näkökulmasta huomiota on syytä kiinnittää erityisesti kahteen seikkaan.

Suomalaisen mineraalialan hankkeiden toteutettavuuden edellytykset

Näistä ensimmäinen liittyy mineraalialan hankkeiden toteutettavuuden edellytyksiin. On tärkeää, kuten esityksessä on todettu, että Suomessa pystytään tuottamaan huoltovarmuuden kannalta kriittisiä raaka-aineita. Suomen mineraalivarantojen potentiaali ja tämän vaikutus huoltovarmuuteen on esityksessä tunnustettu, minkä lisäksi erityisen tärkeää on keskittyä uusien kaivos- ja jalostushankkeiden toteutettavuuden varmistamiseen. Koska mineraaliprojektit ovat luonteeltaan suuria investointeja vaativia, pitkäkestoisia sekä merkittäviä riskejä sisältäviä, on uusien kaivosprojektien käyntiin saaminen hidasta. Edellä mainitut piirteet tekevät prosessin ennustettavuudesta ja selkeydestä erityisen tärkeää. Yksi olennainen elementti tähän on luvitusprosessin suoraviivaistaminen ja nopeuttaminen. Esityksessä käsitellään Euroopan tasolla valmisteltua kriittisten raaka-aineiden asetusta, jonka yhdeksi tavoitteeksi on määritelty luvituksen sujuvoittaminen. On kuitenkin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten asetuksen toteuttaminen tapahtuu kansallisella tasolla. Esityksessä painotetaan eri luvitukseen liittyvien tahojen tiedonvaihdon parantamista sekä tarvittavan osaamisen kehittämistä.

Tarvittavien investointien suuruuden takia rahoittajien löytäminen kaivos- ja mineraaliprojekteille on Suomessa haastavaa. Esityksessä onkin kuvattu toimenpide, joka liittyy siihen, että kotimaista pääomaa saataisiin suunnattua mineraalialan vahvistamiseen. Toimenpiteen sisältämät suunnitelmat eläkerahastojen kiinnostuksen sekä mineraalialan investointeihin sijoittavan rahaston perustamismahdollisuuksien selvittämisestä toivottavasti tuovat tähän helpotusta. Näemme Suomen Malmijalostuksen luontevana toimijana selvittämään kuvatun rahaston perustamista, sillä tällainen toiminta sopii Suomen Malmijalostuksen mandaattiin ja toimintamalliin.

Konkreettisenä toimenpide-ehdotuksena tuomme vielä esille aiemminkin esillä olleen kaivosten lopettamis- ja jälkitoimenpiteiden vakuusjärjestelmän kehittämisen. Nykyinen järjestelmä johtaa kohtuuttoman suuriin vakuusvaatimuksiin. Esimerkiksi Terrafamelle asetettu vakuusvaatimus on merkittävästi kaivoksen arvioituja sulkemiskustannuksia suurempi ja vastaavasti vakuuden järjestämisen korkokustannukset ovat suuremmat kuin mitä itse sulkeminen maksaa. Nykyinen vakuusvaatimus voi sisältää päällekkäisiä tai epätarkkoja kustannuksia, joilla voi olla olennaista merkitystä vakuuslaskelman kannalta. Lisäksi vuoden 2017 KHO:n päätöksestä seuraava linjaus soveltaa vakuuden lasketaan arvonlisäveroa nostaa vakuusvaatimusta 25,5%, eli Terrafamen tapauksessa noin 100 milj. euroa. Suomen Malmijalostuksen käsitys on, että em. KHO:n päätös perustuu virheelliseen tulkintaan ALV:n käsittelystä valtion viraston (ELY:n) taloudenpidossa ja tilanne tulisi lainsäädännöllisesti oikaista.

Kokonaisuudessaan vakuusjärjestelmän osalta tulisi arvioida kaivostoimintaan liittyvät erilaiset vakuudet sekä näihin liittyvä lainsäädäntö ja järjestelyt ja muodostaa vakuusjärjestelmä, joka olisi ympäristönäkökohdat turvaava ja kokonaisratkaisuna kansantalouden kannalta paras. Ensivaiheessa tulisi poistaa ALV vakuuden laskentaperusteista.

Suomen kilpailukyvyn varmistaminen

Toinen seikka liittyy kilpailukykyyn. Selvää on, että pelkästään tukien suuruuteen nojaten Suomen on hyvin haastavaa pärjätä. Pidämme reilun kilpailun varmistamista hyvänä EU-tason tavoitteena. Esityksessä on kuvattu tavoite ”Suomi - kokoaan suurempi toimija ja kumppani”, jossa toimenpiteet keskittyvät viennin edistämiseen ja suomalaisten toimijoiden integroitumiseen kansainvälisiin hankkeisiin sekä vaikuttamiseen kansainvälisillä foorumeilla ja kumppanuuksien syntymisen edistämiseen. Näiden tärkeiden lähestymistapojen lisäksi painottaisimme tarvetta panostaa siihen, millaisella kokonaisuudella uusiin investointeihin voidaan parhaiten kannustaa. Perinteisten valtiontukimallien lisäksi ja tueksi haluamme nostaa esille valtio-omisteisen kaivosyhtiön tärkeyden ja merkityksen tunnistamisen. Yhdistämällä valtiontukia valtion (valtionyhtiön) sijoittamaan pääomaan sekä tarjoamaan tukeen toiminnassa (tontit, luvitukset ynnä muut paikalliset asiat). Suomen Malmijalostuksen ainutlaatuisen toimintamallin herättämä kiinnostus on selvä merkki siitä, että tällä on arvoa, ja yhdistettynä toimivaan tukimalliin kokonaisuus tarjoaisi vastauksen tähän tarpeeseen. Suuret EU-jäsenmaat (Ranska, Saksa, Italia) ovat lanseeranneet/lanseeraamassa hieman vastaavia rahastopohjaisia malleja, joissa rahoitusta kanavoidaan kansallisiin investointeihin.

Kilpailukykyyn olennaisesti linkittyy myös kustannuskilpailukyvystä huolehtiminen. Edullinen vihreä sähkö on selkeä valttikortti, josta on tärkeää pitää kiinni. Vihreän sähkön ja siirtokapasiteetin lisätarpeeseen on syytä vastata rakentamalla sitä riittävästi lisää. Infrastruktuurin tärkeys mineraaliklusterin kehittämisen kannalta on esityksessä tunnistettu, mutta haluamme vielä korostaa sen merkitystä kilpailukyvyn kannalta kustannusten kautta.

Hietanen Matti
Suomen Malmijalostus Oy

Vaihin Heli
Suomen Malmijalostus Oy - Executive Assistant / Suomen Malmijalostus Oy